Openbaar Zaaknummer: Z/26/348028

# Informatienota voor de Gemeenteraad

## Onderwerp: Jaarverslag Kwalificatieplicht & Doorstroompunt schooljaar 2024-2025 Rijk van Nijmegen

## Collegedatum: 26 mei 2026

**Kernboodschap**
Gemeenten hebben een wettelijke taak in het handhaven van de leerplichtwet en het bestrijden van voortijdig schoolverlaten (VSV) in het kader van het terugdringen van schoolverzuim. De handhaving leerplicht van 5 tot 16 jaar voeren wij lokaal uit. De data geven wij door aan DUO conform artikel 25 lid 2 van de Leerplichtwet (verder Lpw).

Voor de leeftijd van 16-23 jaar is de kwalificatieplicht en doorstroompunt (van school naar werk) van toepassing. Daarin werken wij samen in het regionale verband van Rijk van Nijmegen in Bureau Leerrecht en Doorstroompunt. Zij stellen jaarlijks een verslag op van de resultaten. Het regionaal portefeuillehouders overleg onderwijs en jeugd is bevoegd tot het vaststellen van dit jaarverslag. Het verslag is op 11 december 2025 vastgesteld.
Conform artikel 25 lid 1 van de Lpw wordt dit verslag u ter informatie aangeboden.

**Eerdere besluiten**
Niet van toepassing.

**Toelichting**
Leerplicht
Alle kinderen en jongeren tussen 5 en16 jaar zijn leerplichtig. Dat betekent dat zij ingeschreven moeten staan op een school en die zij moeten bezoeken. Ouders zijn er verantwoordelijk voor dat hun kind naar school gaat (leerplicht). Ouders kunnen strafrechtelijk vervolgd worden en riskeren een boete als de leerplicht niet wordt nageleefd. Leerlingen boven de 12 jaar kunnen zelf verantwoordelijk worden gehouden voor het schoolverzuim. Zij riskeren een taakstraf of boete.
De leerplicht stopt als een kind 12 jaar een school heeft bezocht of de leeftijd van 16 jaar heeft bereikt. Tot de leeftijd van 16 jaar voeren wij als gemeente de leerplichtwet uit. Een leerplichtambtenaar heeft drie wettelijke taken: leerlingen stimuleren (weer) naar school te gaan, vrijstellingen beoordelen en handhaven bij schoolverzuim.

Kwalificatieplicht
Vanaf de leeftijd van 16 jaar is voor een jongere de kwalificatieplicht (verlengde leerplicht) van toepassing. Dat betekent dat een jongere een minimaal onderwijs niveau moet hebben bereikt: een diploma op minimaal mbo-2, havo of vwo. Dit geldt tot de leeftijd van 18 jaar.
Een kwalificatieplichtambtenaar werkt voor de gemeente en controleert of ouders en leerlingen zich aan de leerplicht en kwalificatieplicht houden (art. 16 Lpw). Ook hier heeft een kwalificatieplichtambtenaar drie wettelijke taken: leerlingen stimuleren (weer) naar school te gaan, vrijstellingen beoordelen en handhaven bij schoolverzuim.

Doorstroompunt
Het Doorstroompunt (voorheen Regionaal Meld- en Coördinatiepunt) helpt jongeren (18-23 jaar) zonder startkwalificatie (havo/vwo/mbo-2) bij het vinden van werk, scholing of dagbesteding. Het doel is voortijdig schoolverlaten te voorkomen en jongeren te begeleiden naar een duurzame plek op de arbeidsmarkt of terug naar school.

Data leerplicht 5-16 jaar
De data van leerplicht tot 16 jaar zijn toegevoegd aan deze informatie nota. Ze staan onderaan bij de informatie specifiek voor Wijchen over leerplicht, kwalificatieplicht en doorstroompunt.

Bureau Leerrecht en Doorstroompunt
De uitvoering van de Kwalificatieplicht en het Doorstroompunt is regionaal ingericht. Jongeren en jongvolwassenen in de leeftijd van 16 tot 23 jaar worden begeleid door de kwalificatieplichtambtenaar (16-18) of de doorstroomcoach (18-23). Hun werk is voornamelijk gericht op preventie en ondersteuning.
De uitvoering van het Doorstroompunt is centraal georganiseerd bij centrumgemeente Nijmegen. De centrumgemeente speelt een centrale rol in dit proces. Zij is verantwoordelijk voor de uitvoering en coördinatie van de Doorstroompunt-activiteiten binnen een hele regio, en werkt samen met de overige gemeenten in de regio (Berg en Dal, Beuningen, Heumen, Mook en Middelaar, Wijchen) en de organisaties in het onderwijs in de regio. Jaarlijks stelt Bureau Leerrecht en Doorstroompunt een verslag op van hun werkzaamheden en bevindingen. Het vaststellen van dit rapport is een collegebevoegdheid. De portefeuillehouders zijn gemandateerd om dit in gezamenlijkheid te doen in het regionaal portefeuillehoudersoverleg Onderwijs en Jeugd. Het rapport wordt de gemeenteraden ter kennisname aangeboden.

Transitie van leerplicht naar leerrecht
Zoals de naam Bureau Leerrecht en Doorstroompunt al laat zien, is er in Nederland een verandering begonnen. Er wordt minder gekeken naar plicht en handhaving en meer naar het recht van leerlingen en jongeren op goed onderwijs.
Voor de werkprocessen betekent dit dat wij signalen eerder willen oppakken. Zo kunnen wij problemen voorkomen in plaats van oplossen. Hierdoor ligt de nadruk meer aan het begin van het proces. Dat helpt om zwaardere en ingewikkeldere maatregelen later te voorkomen.

Oorzaken schoolverzuim 18+
De oorzaken voor verzuim zijn divers. Voor de doelgroep 18-23 zien we dat jongeren afhaken en gaan werken of een eigen bedrijf starten, psychische belemmeringen ervaren, soms simpelweg ongemotiveerd zijn of tot de conclusie zijn gekomen dat zij een verkeerde studiekeuze hebben gemaakt.

Verzuimmeldingen en vrijstellingen
Verzuimmeldingen worden onderscheiden op basis van de reden en de duur van de afwezigheid. Scholen zijn wettelijk verplicht ongeoorloofd verzuim te melden via het verzuimloket van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO). Die meldingen worden door DUO doorgezet naar Leerplicht, dan wel Bureau Leerrecht en Doorstroompunt.
Vrijstelling van de leerplicht kan worden verleend op grond van ziekte, lichamelijke of psychische oorzaken. Er kan ook vrijstellingen worden gegeven als de jongere aantoonbaar en succesvol aan zijn toekomst werkt (onderwijs of een traject volgt).

**Regionaal**
Verzuimmeldingen worden ingedeeld op basis van de reden en hoe lang een leerling afwezig is. Scholen zijn wettelijk verplicht om ongeoorloofd verzuim te melden via het

verzuimloket van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO). DUO stuurt deze meldingen door naar Leerplicht of naar het Bureau Leerrecht en Doorstroompunt.
Een leerling kan vrijstelling van de leerplicht krijgen bij ziekte of bij lichamelijke of psychische problemen. Ook kan vrijstelling worden gegeven als een jongere aantoonbaar werkt aan zijn toekomst, bijvoorbeeld door onderwijs te volgen of een traject te doorlopen.
Ten opzichte van het vorige schooljaar is het totale aantal meldingen sterk gestegen. In 2023-2024 waren er in de regio 2.244 meldingen. In 2024-2025 zijn dat er 3.616. Dat is een stijging van 61%. Dit komt enerzijds onder andere door betere contacten met scholen, waardoor zij vaker melden. Dat is positief, omdat hierdoor eerder actie kan worden ondernomen. Anderzijds zorgt ook de toename van jongeren uit vluchtgebieden, met name in Berg en Dal (meldingen verdubbeld), voor een stijging van het aantal meldingen. Van alle meldingen gaat 61% van de jongeren na een interventie weer naar school.

Absoluut verzuim
Absoluut verzuim houdt in dat een jongeren geen school bezoekt en ook niet bij een school staat ingeschreven. Het landelijk absoluut verzuim is ten opzichte van vorig jaar iets gedaald (2992 naar 2872). In onze regio bedraagt de melding absoluut verzuim van alle schoolgaande jongeren 167. Van deze groep gaan 79 jongeren na een interventie weer naar school.

Haltafdoening
**HALT** staat voor **H**et **ALT**ernatief. Een Halt-afdoening is een snelle, buitenstrafrechtelijke interventie voor jongeren (12-18 jaar) die een licht strafbaar feit hebben gepleegd, zoals vernieling, diefstal of spijbelen. Het doel is grensoverschrijdend gedrag corrigeren zonder strafblad. Bij een succesvol traject wordt de zaak gesloten.

Trends schooljaar 2024-2025 kwalificatieplicht en doorstroompunt
In de doelgroep 16-18 en in de doelgroep 18-23 zien de kwalificatieplicht ambtenaren en de doorstroomcoaches net als bij de jeugdzorg een toename aan problemen (zoals eenzaamheid, gezondheid of armoede) bij de individuele jongeren. Daarom is er per jongere meer tijd nodig. Hierdoor ontstaat een grotere werkdruk bij de ambtenaren en coaches. Dit beeld is vergelijkbaar met het landelijke beeld.

**Wijchen**
Verzuimmeldingen regionaal 16+
Het aantal verzuimmeldingen in Wijchen in 2023-2024 bedroeg 300.
Het aantal meldingen in 2024-2025 bedroeg 436, 136 meer meldingen (45%) dan het jaar daarvoor. De stijging van het aantal meldingen komt deels omdat scholen beter melden. Daarnaast zien we ook dat meer jongeren kort verzuimen. Daarom wordt er meer ingezet op schoolaanwezigheid vanuit het onderwijs. Oorzaken voor verzuim zijn divers. Zo worden motivatieverlies, leerachterstand, problemen in de gezinssituatie vaak genoemd.
In 2024-2025 bestond de doelgroep voor kwalificatieplicht en doorstroompunt uit 1701 jongeren, waarvan 933 16-18 jaar. De omvang van de doelgroep 2023-2024 staat niet vermeld. Bureau Leerrecht en Doorstroompunt hanteert een andere presentatie ten opzichte van het vorig schooljaar waardoor die cijfers ontbreken en de vergelijking niet goed kan worden gemaakt.

Werkprocessen regionaal 16+
Het jaarlijks aantal werkprocessen is niet gelijk aan het aantal verzuimmeldingen. Dat komt omdat verschillende meldingen te herleiden zijn naar één casus.

Zo waren er in onze gemeente 436 meldingen in 2024-2025 terwijl dit tot 326 werkprocessen heeft geleid.
In ditzelfde schooljaar is het verzuim van jongeren in 3 gevallen afgedaan met een waarschuwing. Er zijn geen processen verbaal opgesteld. Er is 1 positieve Halt afdoening geweest. Er zijn 5 vrijstellingen van onderwijs verleend (omdat de jongeren op een andere wijze dan ingeschreven staan bij een school aan een traject of vorm van scholing voldoet). Er waren in de doelgroep geen thuiszitters.

Conclusie
In zijn totaliteit zien we een stijging met 45% in het aantal meldingen (en werkprocessen) in 2024-2025 ten opzichte van het voorgaande jaar. Deze stijging blijft iets onder de regionale stijging van 61%. Er zijn geen specifieke bijzonderheden te melden.

Werkprocessen lokaal 16-
De doelgroep in 2023-2024 bestond uit 4438 leerlingen. De doelgroep in 2024-2025 bestond uit 4645 leerlingen (+4%).
Het aantal werkprocessen 2023-2024 was 323. Bij 5% van de leerlingen leidde een melding verzuim tot een werkproces.
Het aantal werkprocessen is in 2024-2025 met 2 gedaald. Bij 6 % van de leerlingen leidde een melding verzuim tot een werkproces.
Zodoende zijn er relatief iets meer werkprocessen uitgevoerd ten opzichte van het aantal leerlingen in 2024-2025 (+ 1%)
In 2023-2024 is 7 keer een proces verbaal opgemaakt vanwege luxe verzuim (doorgaans vakantie zonder toestemming school). In 2024-2025 was dit aantal 1. Ook hier in beide jaren minder dan een half procent van het totaal aantal kinderen en jongeren van 5-16 jaar.
Tot slot zijn er 4 Halt afdoeningen geweest in 2024-2025 en zijn er 2 Halt afdoeningen geweest in 2023-2024.

Conclusie
In zijn totaliteit laat leerplicht 2024-2025 ten opzichte van het voorgaande jaar een lichte stijging zien, maar is er geen sprake van een forse toename aan meldingen/werkprocessen. Daarmee lijkt het beeld ten opzichte van de Corona periode, en de uitloop daarvan weer gestabiliseerd te zijn.

Maatregelen en ontwikkelingen
Uit onderzoek blijkt dat vroeg signalering en vroege interventie erger verzuim kan voorkomen. Om dit te bereiken zetten we stevig in op het blijvend verbeteren van de verbindingen intern en extern tussen onderwijs, Leerplicht, kwalificatieplicht, doorstroompunt, bedrijfsleven, ouders en jongeren. Als er een melding van verzuim komt gaan we daar actief op af. We kijken met elkaar wat er nodig is: schoolinschrijving, leerwerktraject, begeleiding naar werk. Gelet op de toename van de mentale druk op jongeren werken we nauw samen met zorg. Dit is een continue proces van blijven doen en blijven verbeteren.

De verbeterde verbinding en communicatie werpen hun vruchten af, wat zichtbaar is in de toename van het aantal meldingen. Door de verbeterde melding is leerplicht/kwalificatieplicht eerder in staat om erop af te gaan. De kwalificatieplicht ambtenaar of de doorstroomcoach wordt gekoppeld aan de jongere voor begeleiding naar schoolinschrijving, leerwerktraject of werk. Indien nodig, bij complexere zaken, wordt contact gelegd met zorg partners voor aanvullende begeleiding.

Vanaf 2026 geldt de wet Van School Naar Duurzaam Werk. Dat betekent dat de doelgroep voor het doorstroompunt is uitgebreid naar jongvolwassenen tot 27 jaar. Hierop vooruitlopend hebben wij de systemen aangepast. In de loop van 2026 moet blijken om welke jongeren en welke problemen het gaat.

**Gevolgen**
Het rapport vormt geen aanleiding om over te gaan op andere werkwijzen of maatregelen dan nu.

**Communicatie**
Er is op dit moment geen verdere communicatie nodig.

**Uitvoering of Vervolgstappen**
Vanaf 1 januari 2026 is de wet "Van school naar duurzaam werk" van kracht geworden. Hierdoor is de verplichting om jongeren te begeleiden naar werk verschoven van 23 naar 27 jaar. Daarnaast verwachten wij dat op enig moment het proces verbaal dat door de leerplichtambtenaar wordt opgesteld bij ongeoorloofd verzuim uit het strafrecht zal worden gehaald. Deze wijzigingen hebben gevolgen voor de uitvoering van de leer- en kwalificatieplicht en voor het doorstroompunt. Wanneer de informatie voor u van belang is, informeren wij u over de gevolgen van deze wijzigingen.

**Geheimhouding**
Niet van toepassing.